СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 286. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 9-го ГРУДНЯ 1949. — No. 286. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 9, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

МИ ГОТОВІ ДО ОБОРОНИ ПРОТИ НАГЛОЇ ВІЙНИ — ДЖАНСОН

Ню Йорк, 7 грудня. — З нагоди восьмої річниці нападу японців на Перл Гарбор секретар оборони Луїс Джансон пригадав на можливість подібного наглого нападу на цілу країну. У промові на Конгресі Американської Індустрії у Валдорф Асторія Готелі Джансон виявив загальний оборонний плян, якщо б „одного дня в четвертій годині ранку ворог хотів напасти на нас серед сну", — Джансон заявив, що в такому випадку ми приготовані на те, щоб „не бути розбитими вже в годині п'ятій".

Якщо прийде напад, то він прийде з повітря. Він буде того роду, що для його відбиття американський нарід мусить виказати найбільшу відвагу. Після такої загальної осторогі Джансон подрібніше описав час мобілізації країни й використання всіх родів зброї для оборони, доки Америка не зможе перейти до наступу. Перший протинаступ буде з повітря. Негайно опісля воєнна фльота буде грати головну ролю, а щойно на кінець прийде черга на приземні сили, щоб накрити ворога.

„Ані ми самі не надіємося швидкої перемоги, ані не дозволимо втішатися швидкою перемогою тому хто на нас нападе, ані нікому іншому взагалі" — переконував слухачів секретар.

Він теж виявив, що у видатках на оборону біжучого скарбового року можна буде заощадити два біліони долярів, так, що замість передбачених 15 біліонів, буде видано на оборону тільки 13 біліонів, а всетаки оборона буде запевнена. Цю заяву прийняли 3,000 приявних представників промислу гучними оплесками.

ХОЛОДНА ВІЙНА ВИГРАНА ДО ПОЛОВИНИ, КАЖЕ ГОФМАН.

Попри секретаря оборони промовляв ще Адміністратор Економічної Кооперації, Пол Гофман. Він обговорив різні проблеми, з якими бореться теперішня адміністрація президента Трумана для втримання промислу на належній висоті. Переходячи до обговорення „холодної війни" з Росією, сказав, що така війна вже в половині виграна і то мабуть важча її половина.

МАШИНІСТИ ПРОТИ ПЕРЕНОШЕННЯ ФАБРИК.

Вашингтон. — Міжнародна юнія машиністів, яка нараховує 600,000 членів, з яких 400,-000 затруднені при роботах для оборони країни, виготовила пляни для боротьби проти переношення промислових підприємств з головних осередків до рідко заселених околиць. Юнія погоджується з поглядом, що таке розпорошення промислу викличе завалення нашої економічної системи. Провідники юнії кажуть, що пляни розпорошення підприємств приготовили військові кола, які не рахуються з потребами населення ані з витратою гроша.

МкКАРРАН, ПРО НЕБЕЗПЕКУ ВІД ДІПІСТІВ.

Ню Йорк. — Сенатор Пат МкКарран, який щойно приїхав зі студій над положенням скитальців в Европі, заявив, що між скитальниками приїздить до Америки багато одиниць, які належать до підривних організацій. Він теж каже, що серед скитальців нема такої нужди, як це загально говорять.

ГРОВС ОПРОКИДУЄ ЗАКИДИ ПРОТИ ГОПКІНСА І ВОЛЕСА В СПРАВІ ВИСИЛКИ УРАНУ.

Вашингтон. — Ген. Леслі Гровс, голова атомового проєкту підчас війни, у свідоцтві перед палатною комісією неамериканських діянь заявив, що ані колишній дорадник президента Рузвелта, Гері Гопкінс, ані тодішній віцепрезидент, Генрі А Волес, не вживали ніякої пресії на нього, щоб переслати урядово до Росії якість тайні воєнні матеріяли. Він признав, що деякі посилки урану вислано до Росії цілево на те, щоб відвернути увагу Совєтів, наче б то в Америці відбувалися якісь таємні експерименти з ураном. Гровс висловив теж сумнів, чи в Злучених Державах загалом пішла якась посилка урану до Росії після того, як він наказав завести блокаду проти таких посилок. Гровс згадав, що тільки з Канади пішла якась посилка урану.

Він теж виявив, що вже в 1942 р. совєтські шпиги, які мали приміщення в совєтській амбасаді у Вашингтоні, пробували викрасти атомові тайни. Він теж висловив сумнів, чи якісь тайні документи могли бути викрадені з атомових заводів в Овк Ридж, у стейті Тенесі.

На підставі свідоцтва Гровса підкомісія обезцінила вісті, оприлюднені колишнім майором повітряних сил, Джорджом Рейсі Джорданом, який був стаціонований в летунській базі в Грейт Фоллс, у стейті Монтана, для провірки воєнних матеріялів, які висилано повітряним шляхом через Аляску до Росії. Ці вісті оприлюднив по радіо Фултон Луїс в п'ятницю минулого тижня.

Секретар стейту, Дін Ачесон, виявив, що в 1943 р. видано дозвіл на висилку урану до Росії, одначе це сталося тільки за одобренням ген. Гровса. Ачесон одначе додав, що в тому часі департамент стейту не видавав дозволів на такі посилки, тільки Рада Економічного Воювання.

МАЙНЕРИ ПЕРЕРВАЛИ РОБОТУ НА ТРИ ДНІ.

Джан Л. Луїс, голова майнерської юнії, оприлюднив новий частинний осяг в боротьбі за новий контракт, а саме перерву праці від четверга до понеділка. Біжучого тижня вуглекопи опрацьовали від понеділка до середи. Проти безупинної перерви в праці протестують власники вугільних шахт. Вони погрожують, що конґрес, опісля свого зібрання в січні, мусить звернути увагу на „монополістичну владу" Луїса в юнії. — Переговори між підприємцями і юнією відбуваються у Ню Йорку. Досі підписали контракт тільки деякі малі підприємства.

ПОДОРОЖ ДОВКУГИ ЗЕМЛІ У П'ЯТЬОХ ДНЯХ

Ню Йорк, 7 грудня. — Там Ламфір, пілот боєвих літаків з другої світової війни, повернувся в годині 11:55 з подорожі довкруги земного гльобу. Він користався в своїй подорожі тільки правильними повітряними шляхами, яких уживають летунські підприємства. Ламфір виїхав в п'ятницю минулого тижня в саме полудне, літаком Пан Амерікен Ворлд Ервейс, потім уживав літаків Амерікен Ерлайнс і Юнайтед Ерлайнс, які є американськими підприємствами, і повернувся назад до майдану Ля Ґвардія під Ню Йорком.

Підчас подорожі він пересідав у таких головних містах: Лондон, Брюсель, Дамаск, Карачі, Дельгі, Гонг-Конг, Окінава, Токіо, Мідвей, Гонолулу, Сан Франсиско, Шікаго і Ню Йорк. Він переїхав 22,180 миль впродовж 119 годин і 47 мінут, тобто у несповна п'ятьох днях. Видатки подорожі виносили $2,135.04. Свою подорож відбув Ламфір під опікою Ер Форс Асошіейшен на спомин першого полету американських братів Врайтів перед 46 роками з Кітті Гок, у Савт Каролайні.

ДІЮЧИЙ ПРЕЗИДЕНТ КИТАЮ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк. — Генерал Лі-Тсунґ-Єн, діючий президент Китаю під націоналістичним урядом, приїхав літаком до майдану Ля Ґвардія з Сан Франсиско в середу в год. 2:50 сполудня, а негайно опісля пішов до шпиталю для точної провірки свого здоровя. „Надіюся, що моє здоровя швидко поправиться і після того я повернуся до Китаю, щоб боротися проти комуністичної агресії" — сказав Лі. Він заперечив, наче б його приїзд мав політичне значення. Він хоче тільки прийти до сил після сорок років служби Китаєві, як він висловився.

ПЕРЕДБАЧУЄ ПОКІНЧЕННЯ ЗАКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ В 1953 Р.

Ню Йорк. — Предсідник Електрик Бонд енд Шер Компані, Кортис Е. Калдер, у промові на Конгресі Американської Індустрії висловив переконання, що Америка буде приневолена покінчити допомогу для закордонних країн після 1952 р. До того часу Америка мусить збалансувати свій експорт та імпорт, бо інакше втратить усі користі з цілей, для яких витрачувала біліони долярів на допомогу чужинним державам. Він доражував точну перевірку стратегічних матеріялів для оборони.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЧУЖИННИМИ СУБМАРИНАМИ

Портленд, у стейті Ореґон. — Губернатор Інґрам Стейнбек з Гаваїв промовляв по радіо з нагоди річниці нападу Перл Гарбор і виявив, що коло островів появилися якісь субмарини. „На мою думку це можуть бути тільки російські підводні лодки" — сказав він. Заки губернатор виїхав до Вашингтону він пригадав, що Гаваї не мали оборони перед вісьмома роками. Він не згадував точніше, коли субмарини появлялися. Теж пригадував, що багато докових робітників у Гаваях є комуністами, а багато з них є американськими громадянами, отже вони творять справжню небезпеку.

РІКУ В КАНАДІ НАЗВАНО ІМЕНЕМ УКРАЇНЦЯ.

Згідно з офіційним повідомленням в „Алберта Газет", річку Москеґ Ривер, доплив ріки Атабаска, переназвано на Віґорай Ривер, в честь летуна-старшини Володимира Віґорая, що згинув геройською смертю в одній з повітряних виправ на Німеччину під час другої світової війни. Володимир Віґорай був учителем, сином української фармерської родини в містечку Редводер в Алберті. На початку війни вписався до канадійської авіяції та відзначився в боях з німецькими літаками.

ДАЛЬШІ ПЕРЕМОГИ ЧЕРВОНИХ В КИТАЮ.

Гонг Конг, 8 грудня. — Китайські червоні армії заливають дальше ще останні території Південного Китаю, увійшовши вже в провінцію Юнан. Націоналістична оборона вже до краю здезорганізована, а уряд приготовляється до дальшої евакуації.

КОМІТЕТ О.Н. УХВАЛИВ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЮ ЄРУСАЛИМУ

Лейк Соксес, 8 грудня. Проти опозиції Злучених Держав і Британії, Політичний Комітет Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй ухвалив вчора більшістю 35 голосів проти 13 та при 11 здержаних, створити в Єрусалимі постійний міжнародний режим, під окремою адміністрацією Протекторатної Ради О.Н. В користь цього рішення голосував солідарний бльок південно-американських та арабських країн, як теж Совєтський Союз і його сателіти. Проти голосували Злучені Держави, Британія, Ізраїль, Норвегія, Швеція, Туреччина, Південна Африка, Чіле, Гватемала, Гаїті, Ісляндія, Уругвай і Югославія. Ізраїль пробує дальше організувати відповідну опозицію в самій Генеральній Асамблеї.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПОГОДИЛИСЯ НА КОМПРОМІС В СПРАВІ КИТАЮ

Лейк Соксес, 8 грудня. Злучені Держави погодилися вчора голосувати в користь тридержавної пропозиції в справі передачі обвинувачення національно - китайського уряду проти Совєтського Союзу для „дальшої провірки і студій" Малій Асамблеї, але під умовою, що Малій Асамблеї рівночасно рекомендується розглянути кожне дальше порушення американсько - британської резолюції в справі інтеґральности китайської території.

СПОДІЮТЬСЯ 3,000,000 ПАЛОМНИКІВ В РИМІ В СВЯТОМУ РОЦІ

Рим, 8 грудня. Ватиканські кола сподіються, що в 1950 році, який буде проголошений Святим Роком, до Риму приїде около 3,000,000 паломників з усіх частин світу. Протягом року там відбудеться 26 церемоній при співучасті Папи Пія. Святий Рік почнеться та буде офіційно проголошений Папою в навечеря латинського Різдва.

ВЕЧІР МУЗИКИ М. ГАЙВОРОНСЬКОГО

З Митрополитального Комітету Української Молоді повідомляють, що старанням цього Комітету буде влаштований в дні 29-го січня 1950 р. в Карнеґі Рісайтл Гол в Ню Йорку, в год. 5:30 післяполудня, Вечір Музики М. Гайворонського. Пісні і композиції покійного Михайла Гайворонського, великого друга української молоді, виконають кращі українські співаки, між ними: Марія Полиняк-Лисогір, Лев Рейнарович, Ольга Павлова, Осип Стецура, Марія Боднар, Стефанія Нога та інші. Подрібниці про імпрезу будуть своєчасно подані до відома через пресу.

В ДОПОМОГУ НОВИМ ІМІГРАНТАМ В КАНАДІ

Міністерство Державного Секретаріяту в Канаді докладає багато зусиль, щоби допомогти новим іміґрантам включитися в місцеве життя. Цею справою окремо піклується відділ канадійського громадянства, публікуючи відповідну літературу, теж в українській мові. Старанням цього відділу в останньому видано „Основні відомості про Канаду", подібно як це зробив УНСоюз для нових іміґрантів в ЗДА, публікуючи брошуру „В Країні Волі".

„ДЖЕНЕРАЛ ТЕЙЛОР" ПРИЧАЛИТЬ В СУБОТУ.

Всупереч попереднім повідомленням, що корабель „Дженерал Тейлор" з новими іміґрантами, між якими є велика кількість українців, повинен причалити до порту в Ню Йорку в п'ятницю, 9-го грудня, в останній хвилині повідомлено, що він припливе в суботу, 10. грудня. Він мав би причалити вже біля год. 7-ої рано до причалу при Вест 21-шій Стриті.

ДАЛЬШІ ДОПОВІДІ ІНЖ. ТИШОВНИЦЬКОГО В ТЕКСАС ПРО УКРАЇНУ

„Бімонт Інтерпрайс", „Джеспер Нюз" та інші місцеві газети в Тексас знову подали вістки про дальші доповіді інж. Е. М. Тишовницького про Україну в поодиноких американських клюбах та організаціях. Темою доповідей цього нашого громадянина, що потрапив у відносно короткому часі здобути собі велику популярність в місцевих американських колах, є звичайно: „Україна — мій рідний край".

ГОЙС ПРИГАДУЄ НІМЦЯМ ВИНУ ЗА АНТИСЕМІТИЗМ

Франкфурт, 8 грудня. Теодор Гойс, президент західнонімецької федеративної республіки, заявив вчора по радіо, що хоча всі німці частинно відповідальні за переслідування жидів під час влади Гітлера, проте вони не мають потреби приглушуватися почуттям „колективної відповідальности". Натомість, по думці Гойса, вони ніколи не повинні забути того „колективного сорому" за той безприкладний в історії злочин Гітлера та його кліки.

СТВОРЕНО ПРОТИ-КОМУНІСТИЧНУ СВІТОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ РОБІТНИЦТВА

Лондон, 8 грудня. — Вчора тут продовжувалася т. зв. світова конференція вільного робітництва, у висліді якої створено нову Міжнародну Конфедерацію Вільних Професійних Спілок, в протиставлені до опанованої комуністами Світової Федерації Професійних Спілок.

До нової світово-робітничої організації, з виразним проти-комуністичним характером, долучилися теж дві найбільші американські організації робітників, Конгрес Індустріяльних Організацій (СІО) та Американська Федерація Праці (АФЛ). В цій важливій конференції взяло участь 261 делегатів, що заступали 48,453,-355 робітників в світі. Перед закінченням конференції ухвалено проєкт статуту та вибрано столицю Бельгії, місто Брюсель, на постійний осідок організації. Статут прийнято одноголосно, тільки Французька Конфедерація Християнських Робітників здержалася від голосування, не занімаючи ще виразного становища до нової організації. Сьогодні відбудеться вже правдоподібно кінцеве засідання, на якому буде вибрана екзекутивна рада організації, найповажнішим кандидатом на голову якої є довголітній провідник бельгійського робітництва, Поль Фінет. Екзекутивна Рада складатиметься з одного делегата з Африки, трьох делегатів з Азії, двох з Британії, двох з Латинської Америки, одного зі Західної Індії, одного з Австралії, п'ятьох з Европи та чотирьох з Північної Америки. Вона відбуватиме свої засідання раз на шість місяців. Американська делегація висловила своє вдоволення з дотеперішнього перебігу і висліду цеї важливої конференції, що започатковує нову добу в історії зорганізованого вільного робітництва в світі.

ЗМІНИ В ГОЛОВНОМУ КОМАНДУВАННІ ФРАНЦУЗЬКОЇ АРМІЇ.

Париж, 8 грудня. — Французький уряд поробив вчора цілий ряд змін в головному командуванні збройними силами країни, іменуючи генерала Клемента Бляика шефом генерального штабу армії, на місце ген. Жоржа Реверса, якого поставлено до розпорядження премієрові. Нову функцію ген. Реверса точно не означено, але вважається, що він виконуватиме зв'язкового в поодиноких військових комітетах, що їх створено в рямках Атлантійського Пакту. Пороблено теж деякі зміни в командуванні фльотою і авіяцією. Бувший французький командант в Німеччині, ген. Жозеф-Пієр Кеніґ, був іменований головним інспектором французьких збройних сил в Північній Африці.

ФРАНЦІЯ ЗАНЕПОКОЄНА РІШЕННЯМ О.Н. В СПРАВІ АФРИКИ.

Париж, 8 грудня. — Комітет закордонних справ французької Національної Асамблеї висловив вчора свій жаль з приводу французької згоди на плян Об'єднаних Націй щодо дальшої долі колишніх італійських колоній в Північній Африці та домагався від міністра Робера Шумана, відповідних вияснень.

КОСТОВ НЕ ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВИНИ В ШПИГУНСТВІ.

Софія, Болгарія, 8 грудня.— Вчора тут почався великий політичний процес проти довголітнього комуністичного провідника, члена політбюра комуністичної партії в Болгарії та бувшого заступника прем'єра, Трайча Костова, та десятьох інших визначних комуністичних провідників, тепер „винищених" та обвинувачених в „зраді", „змові" з Тітом та в шпигунстві на користь західних великодержав. До всіх тих злочинів Костов і його співобвинувачені мали „признатися" під час переслухань на поліції. Але вчора вже в першому дні розправи прийшло до сензаційного і нечуваного в історії комуністичного судівництва звороту, як Костов заперечив закидувані йому злочини зради і шпигунства, признаючись тільки до деяких „ідеологічних ухилів" від партійної „лінії". З хвилиною, як Костов почав заперечувати закидувані йому актом обвинувачення провини, судову розправу перервано на 20 хвилин, щоб Костов „надумався". Після перерви він продовжував заперечувати свою вину, що ликликало велику констернацію в суді. Другий обвинувачений, бувший міністер фінансів Іван Стефанов, вже бездушно потвердив свої поліційні зізнання, „признаючись" до всіх закидуваних йому злочинів.

ПОЛІПШЕННЯ БРИТАНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

Лондон, 8 грудня. — З поінформованих джерел тут заявляють, що британське господарство, після проголошення девальвації фунта стерлінгів, помітно поліпшилося: збільшилися резерви золота, продукція і експорт, як теж зменшилася заборгованість. Точні дані про ці зміни держиться ще в тасмниці, але вони мали б бути проголошені вже з кінцем грудня.

УХВАЛЕНО НОВИЙ ПОДРУЖНІЙ ЗАКОН В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Прага, 8 грудня. — Комуністичний парлямент Чехословаччини ухвалив вчора новий подружній закон, проголошуючи нелеґальними всі церковні слюби, якщо вони не будуть попереджені цивільними. Закон увійде в силу з Новим Роком та передбачує кари на священиків, що вінчали б подружні пари без провірки, що вони раніше відбули формальності цивільних слюбів.

ЩЕ МІЛЬЙОН НІМЕЦЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В СОВЄТАХ.

Берлін, 8 грудня. — В поінформованих німецьких колах стверджують, що в Совєтському Союзі перебуває ще поверх один мільйон воєнно-полонених німців, між ними теж велика кількість жінок. Всі вони є на каторжних роботах по всіх просторах Совєтського Союзу.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ПОВЧАЮЧИЙ ПРИКЛАД

Це вже ввійшло у звичай підносити жидів під небеса, коли мова про їхню жертвенність та їхню солідарність. Що жиди складають великі пожертви, це правда. Але правда теж і те, що вони мають з чого складати, а найголовніше, що навчились, як організовано пожертви збирати і як авторитетно і по громадськи їх приділяти на найконечніші потреби. Вправді боротьба за Палестину як жидівську державу внесла була на короткий час між американських жидів замішання щодо цього, чи збірка на „підпольну акцію" має бути між першими і найважнішими, але це вже минуло. Але й тепер заходить ще потреба і в американських жидів кожного року не тільки ухвалювати річний національний бюджет, але теж заводити щораз новий порядок у самій збірковій акції. На це вказують хочби великі жидівські оголошення, що появились недавно в американських газетах як відозва головних жидівських гуманітарних організацій під спільною назвою „Юнайтед Джуїш Апіл". У цій відозві звертається увагу американських жидів на таку обставину, що крім головної збірки бувають ще спроби поодиноких осіб та організацій переводити свої збірки на цілі, що не такі важні, як ті, на які збирає „Юнайтед Джуїш Апіл". Через те, каже відозва, вводиться хаос у цілу збіркову акцію, а теж шкодиться тим найважнішим цілям, на які повинна бути звернута увага загалу. Щоб тому зарадити американські жиди створили „Комітет контролі й уповноваження збіркових кампаній", до якого повинна до 1. грудня ц. р. внести прохання кожна організація, що задумує збирати пожертви на якусь ціль в 1950 році. В відозві сказано, що загал має відноситись прихильно тільки до тих збірок, які — по докладнім розгляді — затвердив цей Комітет, при чому зазначено, що й з тих збірок, на які виїмково дано б дозвіл, все таки певний процент мусить бути відданий до „Юнайтед Джуїш Апіл".

Отсей „Юнайтед Джуїш Апіл" відбув при кінці листопада річну конференцію в Атлентик Ситі, на яку прибуло 1.600 делегатів з різних міст Америки. Ця конференція установила річний бюджет в сумі $272,455,800. Стільки мають зложити американські жиди „для Ізраїля" в 1950 році. Ухвалено теж, що саме треба вважати в допомоговій акції „найважнішими справами", при чому взято під увагу, що тепер уже не треба витрачати великих сум на пропаганду за „жидівську державу", бо вона вже заіснувала. Тому визнано найважнішою справою „рятування життя" жидів по цілому світі. Конференція визнала, що ця справа така важна, що добре було б, коли б жидівські громади зробили з себе „жертву" і припинили в 1950 році таке плянування, як будови домів молитви, шкіл і т. п., а всі збірки звернули на „рятування життя". Де таке не можливе, заявила конференція, там будова не може звільняти громаду від зложення тої суми, яку на неї наложено. Спільними силами і щедрістю американських жидів буде тепер оживлене те, що залишилось з жидівства в світі, заявила конференція. Коли схочемо усе піднімати і все рятувати, кажеться далі, провалимось, бо на це сил не стане, тому виконуймо тільки найважнішу працю.

Думаємо, що отсих кілька прикладів, взятих з жидівських збіркових кампаній, заставлять і нас добре подумати, на що складати пожертви і як їх збирати. Нам здається, що тут, в Америці, попри докінчення справи рятування наших скитальців, найважніше — політична оборона української справи. Це те, що ми можемо і повинні зробити в країні, яка є нині центром світової політики і якої слово дуже заважить на дальшій судьбі різних країн, а в тому і на судьбі України. Думаємо, що нарід в Україні якраз цього від нас і надіється.

ЯСНИЙ ДОРОГОВКАЗ

Кожна праця і кожне зусилля буде подвійно успішне і корисне, як воно буде пляноване і цілеспрямоване. Це тим більше відноситься до громадського життя. Пляновість і цілеспрямованість є тут головною передумовою вже не тільки успіху, але й самої праці взагалі. В іншому випадку громади будуть тупцювати в блудному колесі багатьох імпрез, засідань і нарад, кінцевим ефектом яких будуть численні розчарування та знеохочення.

На загрозу такого явища вказували б повідомлення з деяких наших громад. В підготовках імпрез там спостерігається безпляновість, а в їх виконанні таку ж відсутність відповідної цілеспрямованости. Це головно там, де є більше однородних організацій та де немає ще досі бодай спроби якогось об'єднуючого осередку, в якому можна б координувати працю. Було б зайво наводити конкретні приклади. Кожний з нас бачить їх у своїй місцевості.

За останній рік наші громади збільшилися новоприбулими, між якими є багато високовартісних а то й кваліфікованих громадських робітників. Але все це, разом з цілим розробленим апаратом місцевого громадянства, є все ще тільки мініятурою того, що справді можна б назвати громадами, головно на тлі великого довкілля. Тому наші громади аж ніяк не можуть дозволити собі на розпорошення сил та на традиційне наше „один до ліса, другий до біса". Ми мусимо знайти розвязку і засоби, аби наші концертові чи театральні залі не світили пусткою, аби наші громадські наради не обмежувались до одиниць і, головно, аби наша жертвенність на народні цілі не була в двох, трьох чи максимально чотири - циферних числах. І в цьому нам найбільше допоможе пляновість та цілеспрямованість цілого нашого громадського життя в його різноманітності.

Під цим оглядом ми маємо традиційні вже явні дороговкази, виправдані минулим і потверджені потребами сучасного. В останньому вони теж прекрасно спрецизовані кількома словами в посланні президента Трумана до Четвертого Конґресу Американських Українців: вклад в американське життя та допомога поневоленому українському народові. Власне на цій базі і для цих цілей ми можемо і повинні плянувати та вести всю нашу громадську роботу. Бо сумнівним вкладом в американське життя буде недбало приготована культурна імпреза, як і невеликою допомогою для української справи буде той один доляр і „решта дрібними", що ми їх принагідно жертвуємо. Наш вклад в американське життя повинен бути такий великий і чистий, як ними є українська творчість, а наша допомога визвольній боротьбі українського народу повинна бути бодай частинно така щира і жертвенна, як нею є ця боротьба.

Якщоб ми не на словах, але на ділі йшли за цими дороговказами і відповідно до них плянували нашу громадську активність, тоді й ціле наше громадське життя було б глибше, повніше та дало б далеко більші результати. Тоді поодинокі організації в громаді не будуть робити одна одній на перекір, але в своїй праці будуть себе взаємно доповнювати, будуть виступати спільними силами аби вклад був видатніший і допомога більша. Вони будуть не конкурувати зі собою, але змагатися між собою за ліпші досягнення.

Конкретні висліди праці в наших громадах за останні часи вказували б, що ми починаємо розгублюватися як в пляновости так і цілеспрямованості нашої праці. У нас виринає цілий ряд дрібних і місцевих проблем, що прислонюють ці великі справи, які повинні правити нам за ціль. Проблеми нової іміграції, місцевої генерації, численних місцевих груп і організацій, локальні потреби і т. п., все те замість творчо урізноманітнювати наше життя та наші зусилля, починає їх хаотизувати, спрощувати та замість широкої і бистрої струї перемінювати його в хай і бурхливу, але все ж таки калабаню.

Місцеві провідники нашого громадського життя та свідомий загал мусять поробити відповідні заходи, щоб до цего не допустити. В цьому повинна їм допомогти наша преса та наші центральны організації, на чолі зі своєю верховною громадсько - політичною репрезентацією — Українським Конгресовим Комітетом.

Микола Чубатий.

Польський Львів над Одрою

Австрійський науковий журнал п. н. „Істерн Ревю", печатаний англійською мовою та німецькою, приносить статтю „Польська Повоєнна Історіографія", надіслану з-поза залізної куртини, з теперішньої скомунізованої Польщі. По заголовку статті можна б судити, що вона може бути інтересна тільки для фахових істориків. Та хоч вона справді інтересна в першу чергу для істориків, вона теж інтересна і для широких кругів громадянства. Хто знав польський вчений світ з-перед війни, той може з тої статті виробити собі дуже інтересний погляд на політичну думку, що нині пронизує польську історичну науку.

Кожна історична наука є наукою найбільше спорідненою з практичною політикою; зокрема польська історична наука все стояла на сторожі великодержавних інтересів Польщі та найкраще вияснила політичні пляни польського уряду в кожночасний момент та на найближчі роки. Це польські вчені історики та географи опрацювали основний плян спольщення Західної України та Західної Білорусі — земель, що їх потрафила Польща серед революційного хаосу в східній Европі по першій світовій війні всупереч тоді загально принятому праву самовизначення народів, захопити під свою владу. Це польські вчені, під проводом професорів львівського університету, — людовця Буяка, пілсудчика Закшевского та польських народових демократів, професорів Ромера та Чекановского, опрацювували безнадійний плян систематичного спольщення Галичини, розколовши її на північну та південну частину спольщеним коридором, що мав йти від Тернополя через Золочів до Львова. Тому тернопільське Поділля та Золочівщина стали предметом найбільше брутальної кольонізації мазурами зі заходу. Це з тої кузні польської псевдонауки виходили дивачні теорії про первісне польське населення в Східній Галичині, про окремі народи гуцулів та лемків, для яких поляки видавали окремі букварі та книжки до читання, писані в діялектах гуцульскім та лемківськім. Вся ця брутальна політика насильного навертання на римокатолицтво мимо давної польської, згодом зукраїнізованої шляхти, прогнання з Волині та з Холмщини галицьких греко-католицьких священиків, яких нарід бажав, а вкінці вандальське руйнування православних церков на Холмщині, все це не були тільки видумки та вибрики польської адміністрації. Це були пляни, виготовлені з слівцем в руці польськими вченими з львівського польського наукового осередку. Тому і не диво, що найбільше активні польські вчені трималися Львова, хоч їм часто усміхалася куди краща наукова карієра в столиці держави, в Варшаві. Вихід польського кресового вченого зі Львова вважалося мало не за „народову дезерцію" зі загроженої позиції. У Львові, а не в Варшаві, мало свій осідок „Польське Товажиство Гісторичне", хоч сама природа річи вимагала, щоб таке наукове товариство, що гуртувало істориків всеї Польщі, мало свій осідок у Варшаві, столиці держави, а не в пограничнім Львові. До того ще уряд, герметично перед українцями замкнена міська управа Львова та польське громадянство подбали, щоб у Львові, в найкращім місці біля стрийського парку, здвигнути для того більш політичного ніж наукового товариства величезний дім, що його будова саме розпочалася в році 1939. Відкриття і передання того дому польської історичної науки в руки польських істориків на кресах мало відбутися в наступнім 1940 році разом з величавими святкуваннями 600-ліття прилучення Галичини до Польщі та, як голосила польська пропаганда, 600-ліття польського Львова.

Не судилося полякам відсвяткувати 600-ліття розбійничого наїзду польського короля Казимира Великого з 1340 року на українську Галицько-Волинську Державу та на її столицю — український Львів. Пакт Сталіна з Гітлером розвіяв всі пляни цього провокаційного свята у відношенню до автохтонного українського населення Галичини. Польща розлетілася завдяки своїй невідповідальній політиці на сході і якраз на передодні святкування 600-ліття польськости Львова — Львів назавжди перестав бути польським Львовом.

(Докінчення на стор. 3-тій)

ХТО МОЖЕ ЇХАТИ ДО АМЕРИКИ?

Вияснення Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету.

Тому, що все ще існують помилкові погляди на теперішній стан переселенчих можливостей українських ДП з Европи до Америки, ширені інколи навіть свідомо неприхильними чинниками з метою внести р о з д о р в українську громаду й пошкодити її організації, Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет пояснює ще раз:

1) **Поіменні аплікації** від родин чи приятелів із ЗДА не підлягають обмеженням, себто ті, які перейшли вже оформлення і перебувають в останньому европейському переходовому таборі Бремен-Ґрон, можуть їхати без перешкод.

Вийняток творять ті, що їх „спонзори" не склали грошевого покриття коштів подорожі з порту (Бостон або Ню Йорк) до місця призначення і (крім цих коштів) 25 дол. на родину (отже не від особи, а за всю родину), на покриття інших видатків, що їх мав ЗУАДК у зв'язку з переселенням тих осіб (туди входять не лише удержання апарату ЗУАДК в Европі, але й кошти перевозу багажу імігрантів і висилка телеграм з повідомленням про їх приїзд). Зобов'язання покрити кошти подорожі на американському терені було частиною умови між „спонзорами" і ЗУАДК. Тому, коли „спонзор" відмовиться покрити ті кошти, ЗУАДК анулює його аплікацію, здержуючи виїзд даного еміґранта з Бремену.

Щоб оминути це й уможливити еміґрантам, які мають на це змогу, виїхати з Бремен-Ґрону найближчим транспортом до найближчого корабля у Бременгавен, ЗУАДК взиває всіх „спонзорів", що внесли приватні (поіменні) аплікації через ЗУАДК, негайно внести гроші на покриття залізничого квитка з порту до їх місця замешкання та 25 дол. Коли вони цього не зроблять і дані еміґранти будуть задержані, то їх слушні жалі й нарікання впадуть не на ЗУАДК, а на „спонзора", який через таку розмірно невеличку квоту наражує на великі прикрощі та сумні переживання близьких йому людей. ЗУАДК ще раз пояснює, що він дальше не всилі фінансувати всю свою переселенчу акцію виключно лиш власними фондами, зібраними як добровільні пожертви від американських українців, бо ці фонди вичерпалися, а сума з а д о в ж е н н я „спонзорів" за кошти переїзду імігрантів і транспорту їх багажу досягла округлої квоти 150,0000 дол. (сто пятьдесять тисяч долярів).

2) **800 українських скитальських родин в** Німеччині й Австрії переходить тепер процедуру законного оформлювання на виїзд до ЗДА, — всі **на т.зв. анонімні аплікації ЗУАДК,** затверджені ДП-Комісією у Вашингтоні. Приїзд цих людей до ЗДА залежний від того, чи українські громади в ЗДА або українські громадяни від себе зголосять свою готовість прийняти новоприїзжих до себе тимчасово на помешкання та помогти їм одержати працю й усамостійнитись. Без докладного вказання, до кого їде кожний іміґрант, він не дістане візи в Бремен-Ґроні ні не може перейти Комісію Іміґраційного Уряду на кораблі. В міру, як наспівають зголошення від громад і від окремих громадян, ЗУАДК негайно признає дану скількість осіб в Европі до виїзду.

3) Екзекутива ЗУАДК звертається з гарячим закликом **до всіх новоприїзжих** українців, які переїхали до ЗДА або за посередництвом ЗУАДК на т.зв. індивідуальні (родинні) аплікації, або виключно завдяки ЗУАДК, на його власні анонімні аплікація, щоб вони повернули ЗУАДК-ві гроші, що їх ЗУАДК витратив на їх переїзд і транспорт багажу, та щоб вони, з вдячности до громадської установи, яка зробила їм добро, і в почутті солідарности та сентименту до українських еміґрантів, які ще ждуть на виїзд в Европі, — склали на цілі переселенчої акції ЗУАДК добровільний даток у висоті, що відповідала б їхній матеріяльній спромозі та їх українській совісті. Існують благородні приклади громадської зрілости україн-

(Докінчення на стор. 3-тій)

ЧЕТВЕРТИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

7)

XIV. ПРИВІТИ

Конґрес прийняв пропозицію ред. Катамая, відкладаючи дискусію над звітами Екзекутиви УККомітету до чергового дня.

З черги приступлено до дальшої точки програми, привітів від українських земель.

ПРОФ. П. КОВАЛІВ ВІТАЄ КОНҐРЕС ВІД ЦЕНТРАЛЬНОЇ УКРАЇНИ

1. Вітаю Четвертий Конґрес Американських Українців від імени Наддніпрянської України і бажаю успіху в тій важкій і відповідальній місії, що її він покликаний виконувати в боротьбі за визволення українського народу.

2. Цього року Конґрес зібрався саме в той час, коли світ переживає найбільше політичне напруження, коли національні противенства досягають своєї найвищої точки, і світ стоїть перед загрозою нової війни. Річ зрозуміла: доки не буде в світі доброї волі і щирого бажання визнати кожному народові його місце і право на волю і здобутки його праці, доти не буде в світі миру і спокою.

3. Український нарід — один із народів, що в своєму історичному житті може зазнав найбільше лиха від різних зовнішніх ворогів, що посягали на його волю, на його самостійне державне життя, до якого він був покликаний ще понад тисячу років тому. Він мав на те всі підстави: свою власну територію, власну національну культуру, історію, мову і Церкву, що потім поширила свою діяльність по цілій території Східньої Европи.

4. Часті напади на українську державу різних кочових народів, що хвиля за хвилею йшли на Україну з азійських степів, знесилили її. Вона занепадає на деякий час, але потім знову відроджується і особливо великої могутности досягає при Богданові Хмельницькому, коли зібрані були всі українські землі в одну велику Соборну Державу.

5. Імперіялістична політика сусідніх держав незабаром припинила існування української держави, і територія поділена була між Сходом і Заходом. Від того часу українська нація, втративши свою державу, не могла вільно розвиватись, бо стала поневоленою нацією. Культура, освіта, мова, Церква — все було занедбане, особливо на Наддніпрянській Україні, де російське самодержавіє не тільки не сприяло вільному розвиткові української культури, освіти, мови, Церкви, а, навпаки, вживало всіх заходів, щоб послабити розвиток всіх творчих сил української нації, тримати нарід в темряві, щоб він не знав, хто він є.

6. Національний дух, національна ідея в душі українського народу, проте, не згасали, а дедалі більше зростали. І в цьому велику ролю відограли інші українські землі, що були по той бік політичних кордонів (Галичина, Буковина, Закарпаття). Ці землі, перебуваючи в трохи кращих політичних умовах, були тією оживляючою силою, що підтримувала знесилений організм національної культури Наддніпрянської України. Саме коли на Наддніпрянській Україні панувала заборона рідного слова, на Західній Україні це рідне слово, рідна мова вільніше розвивалась, і через те загальний процес розвитку української літературної мови не переривався.

7. Вороги української нації намагаються посіяти ворожнечу поміж українським народом в його територіяльних частинах і особливо поміж наддніпрянцями і галичанами, щоб цим знесилити українську націю, вибити з-під неї ґрунт для будування самостійної держави. Для цього часто використовують ще й Церкву, беручи її за основу поділу української нації на окремі церковно-ворожі табори, а також і мову, що має деякі діялектні відмінності.

8. Але всього цього не повинно бути. Деякі різниці в церковних обрядах, а може навіть і в догмах не можуть бути принциповою підставою розбиття єдиного національного тіла. Церква, як Божа установа, вже своєю суттю виходить за межі національні і державні, а в межах окремих націй вона приймає лише національне забарвлення, і через те національні Церкви дуже часто відограють об'єднуючу ролю в житті нації. Так само не можуть бути принциповою підставою розбиття деякі різниці в мові, бо все те є другорядні чинники супроти основного чинника, що його ми називаємо **єдиним національним духом.** Єдиний національний дух — ось що є запорукою єдности цілого українського народу без огляду на територіяльне розселення його.

9. Ніколи і в минулому не було різкого територіяльного розмежування. Коли на Західній Україні з'являлись якісь літературні твори, то їх Наддніпрянська Україна приймала за свої. М. Драгоманів видає в Києві оповідання Федьковича; так само передруковуються на Україні і твори Франка, Кобилянської та ін., і наддніпрянські українці визнають їх за свої. А Тарас Шевченко, отой найбільший геній українського народу, що створив світову славу, світове ім'я українській літературі, хіба не однаково шанований цілим українським народом? Таких фактів можна було б навести безліч. Але й цього досить, щоб ясно бачити, де наша соборність, в чім вона полягає і яку вона має силу в будуванні української держави.

10. Тільки українська соборність, тільки єдність українського народу може забезпечити йому цілковите право і силу на власну державу. Тільки соборна держава може поставити українську націю на той шлях розвитку, яким іде розвиток інших державних націй світу!

ПОСОЛ ВАСИЛЬ МУДРИЙ СКЛАДАЄ ПРИВІТ ВІД ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ

Привітання п. В. Мудрого від Галицької України в скороченні звучить:

Соборницькі змагання Галицької України сягають 1848 р., коли то на з'їзді українських учених у Львові проголошено єдність західної вітки українського народу (в Австрії) із східними українцями, поневоленими тоді царською Росією.

(Продовження на стор. 4-тій)

Польський Львів над Одрою

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Саме в 600-ліття наїзду польського короля Казимира на Львів ціла східна 600-літна політика польського напору на українські землі скрахувала. Прийшла большевицька окупація Західної України та її прилучення до совєтської України. Прийшла згодом націстична окупація. Відбулися криваві сцени між польським та українським населенням в передишках поміж одною та другою окупацією. Прийшла вкінці друга червона окупація Західної України та кінець „польського" Львова".

На основі порозуміння поміж скомунізованою Варшавою та Кремлем заряджено виміну населення. Поляки зі Західної України перенеслися на захід. Українці зі заходу на схід. Польський уряд ужив поляків зі сходу на населення великих західних просторів по Одру та Нісу, захоплених поляками від Німеччини при допомозі Сталіна. „Польський Львів", себто напливове польське, здебільша урядниче населення теж переселилося на нові західні землі Польщі, на територію давної східної Німеччини.

Польський львівський університет, кузня польської загарбницької політики на українських землях, перенісся до Вроцлава, приміщуючися в мурах німецького бреславського університету. До Вроцлава над Одру потягнули теж польські історики, географи й етнографи, так добре на львівськім грунті відомі типи воюючої кресової Польщі — ці Чекановскі, Стояновскі, Малечинскі, Інгльоти, Умінскі, Лер-Сплавінскі та інші. Вони десятками літ приспособлені до накручування історії польської місії на сході, тепер нагло стратили свою східню атмосферу і почали на старість вчитися віддихати новим, західним повітрям. На приказ комуністичного уряду Польщі й Сталіна приходиться їм забувати „Малопольску Всходню", „польську Волинь" та „польське Полісся".

Треба признати, що польський Львів над Одрою скоро став пристосовуватися до нового вітру. Весь цей львівський вчений світ з „польського Львова" нагло змінив своє наукове заінтересування. Як нас інформує „Істерн Ревю", впродовж повоєнних літ уже майже не було праць про польські претенсії до українських земель. Немає вже ні одної праці про „польський Львів". Тільки одна чи дві праці займаються це найсвітлішою добою польської історії, добою польсько-литовської потуги за Ягайлонів.

Натомість посипалися антропологічні, етнографічні, мовознавчі та історичні праці про первісне польське населення на західнім кордоні теперішньої Польщі, про польське балтійське побереже, про світлу в XII-тім столітті історію польського Шлезька. Місто про польський Львів появилися вже обемисті праці про історію польського Вроцлава. Для теперішнього польського вченого світу під владою Берута шість соток літ історії польської експанзії на українсько-білоруські землі, шість соток літ польської місії на сході зникли, як корова язиком злизала. Польська історична наука повернула на правильний шлях, на колись корінно польські землі.

Та яка зміна настала на західних польських землях за тих прогайнованих поляками шість сот літ! Землі ці німці вже так основно знімчили, що на відібраних землях, за вийомком горішнього Шлезька з дещо більшим відсотком населення поляків, там не було їх більше як пять відсотків. Горда колись за Мешка Старого столиця Шлезької землі, справді польський Вроцлав, став за наших часів містом на 97% німецьким, німецьким Львовом на польсько-німецькім кордоні. Сталін поміг полякам прогнати звідтам німців, що жили на тих землях вже 600 а то й 700 літ, а духові творці польського Львова на українських землях взялися тепер за важку роботу відвоювати впродовж сім соток літ справді колись польський Вроцлав. Чи удасться це їм? Покажуть найблищі десятки літ. Все ж таки ми думаємо, що над Одрою в мурах Вроцлава поляки морально почуваються сильніше ніж на Україні, над Полтвою. Чи це старе польське моральне право занедбане їх заборчістю на сході утримається перед реальною силою, себто перед силою вправді розгромленого німецького народу, але все таки сильного, це друга справа. Коли б їм це удалося, то поляки виграли б сильну ставку та направили б свої страти за останніх 600 літ.

На старій Україні була пословиця про святе право власника, яка звучала: „З чужого коня хоч й серед болота злази". Серед болота та серед світової тучі прийшлося кресовим полякам покидати українського коня — український Львів, перемальований ними на польський. Може вони тепер твердше сидітимуть на старім, але власнім коні — відзисканім польським Вроцлаві.

Між новими книжками, що появилися в теперішній Польщі, є теж книжка польського публіциста, відомого україн-

цям, Александра Бохенского, під заголовком „Дзеє Глупоти Польскей". Вона найкраще віддає синтезу польської історії останніх 600 літ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Шікаґовські українці за працею.

Успішна праця Ліґи Американців Українського Походження в Шікаґо не заспокоїла ще всіх потреб, й тому Ліґа, а за нею все українське громадянство міста Шікаґо, стоять в обличчі нових, пекучих завданг. При подивогідній жертвености церковних громад, організацій та поодиноких громадян вдалося примістити в Шікаґо та його найближчих околицях визначену ЗУАДК-ту квоту скитальців, що приїзджають на безіменні завірення ЗУАДК. Провід Ліґи в особах пп. Івана Дужанського, голови, інж. Степана Куропася, містоголови, пань Іванни Подоли й Катерини Гульчій, зробив все можливе й неможливе для цього, щоб переселенчі справи стали в центрі уваги шікаґовських українців. Проведена праця була незаперечним доказом, що в згоді, в тісній співпраці та при добрій волі, можна дуже багато добрих діл здійснити. Ще більше радісним явищем в житті шікаґовських українців є це, що тут вже затерлися різниці між „старою" і „новою" еміґраціями, й ніхто тут про це не думає та не говорить У.сі працюють згідно й обєднано.

Та зроблена праця — це ще не все. За морем ще вичікують нашої допомоги десятки тисяч українських скитальців. З-за недостачі фондів ЗУАДК, як це не болюче, мусів припинити переїзд тих родин, що їдуть на безіменні завірення ЗУАДКомітету. Тепер не від ЗУАДК вже, але від всього громадянства залежатиме доля українських скитальців в Европі. ЗУАДК — як відомо з преси, витратив на переселення тільки під умовою, що в касу ЗУАДК вплине відповідна сума гроша.

Тут вперше чергу Управа Ліґи звертається з проханням до тих всіх новоприбулих українців, що вже придбали помешкання та працюють. Вони повинні мати якнайбільше вирозуміння й співчуття до долі своїх братів за морем, тих братів, що недавно з ними розсталися й обіцяли ніколи не забувати за їх долю.

Тепер трапляється прекрасна нагода вкласти свою лепту в зусилля всієї українсько-американської спільноти. Чейже кожний скиталець десь живе, якось працює, й зможе виконати те, до чого морально зобовязаний. Згідно з записами що є в посіданні Ліґи, новоприбувші в останніх місяцях на терен Шікаґо винні за свій переїзд до каси ЗУАДК не мало — а 17,700 долярів. Більшість зобовязана ЗУАД Комітетові подвійно, бо ЗУАД Комітет не тільки виставив своє завірення для них, але зі своїх фондів заплатив їм дорогу до Шікаґо.

Коли б ці гроші вернулися чимскорше до каси ЗУАДК, то можна б при їх помочі видобути з кліщів нужди й голоду, найменше 150 скитальчих родин. Маймо всі на увазі, що інші добродійні організації американських громадян — не зупинили акції переселення, й ведуть її — на жаль за рахунок того власне, що українська переселенча акція спинилася зза відсутности фондів.

Управа Ліґи розуміє, що звернути всі кошти переїзду не кожний може зразу, й цього не вимагає. Та вже коли кожний зобовязаний дасть стільки, скільки він може дати, з тим, що решту доплатить згодом, то це вже буде дуже багато. Кошти переїзду ЗУАДК обчислив на суму 50 долярів. Тепер нема часу на розрахунки — бо в переселенчій акції коротко кажучи — горить земля під ногами. З проханням в цьому відношенні звертається Управа Ліґи й до решти новоприбулих, отже тих, що прибули на поіменні завірення, чи почерез інші перевозові агенції. Скажім собі правду в очі й заговорім нарешту з безпосередньою щирістю, і поставмо питання: Чи було б такою великою трудністю скласти одного гарного дня по 10 долярів від кожного працюючого нового еміґранта? Напевно ні! Напевно це не принесло б смертельного удару економічному майбутньому його, чи його родини. А до нових еміґрантів найбільше промовляє ця пекуча справа, на них найбільше тяжітиме ганьба за невдачу в переселенчій акції. При добрій волі, при вірі й завзятті — це не важко було б зробити. Скільки українським родинам можна б тоді принести поміч, кожен новий еміґрант може це вирахувати з олівцем в руках.

З черги з тим самим проханням звертається Управа Ліґи до всіх шікаґовських українців. На протязі довгих років Шікаґовська громада була прикладом для інших громад. Ми віримо, що ми свойого прапору першости не віддамо з Шікаґо. Ті, що вірять в справедливість своєї справи, й з тою вірою приступають до праці — все можуть зробити і минають найбільші перешкоди. Ось всі ми лякалися, що так багато приїзджає людей і нема їх де примістити. Та це було на початку. А до сьогоднішнього дня ми прийняли до себе більше переселенців, як це заплянував ЗУАДК. Зарадність і працездатність нових еміґрантів подивугідна. Вони приймають будьяку працю, хочуть усамостійнитися по змозі скорше. Щоб могти вповні успішно закінчити переселення українців з Европи треба ще на найближчого півроку напружити зусилля. Коли б не всі наші українці в Ші-

(Докінчення на стор. 4-тій).

ДВА ГОСТИННІ ВИСТУПИ РОМИ ПРИЙМИ.

Американські українці мали досі нагоду тільки чути про славну українську балерину Рому Прийму, що дісталась зо скитальщини до Канади, де вже підбила собі своїми виступами не тільки серця канадійських українців, але й канадійську критику. Згадуючи про 21-літню Рому Прийму як балерину — українку, критики нагадують такі славні імена як Фокіна, Павлової та Ніжинського, що відомі в цілому світі. В тому розумінні Рома Прийма є вже інтернаціональною артисткою. Та до цього треба додати і високо підняти її українську творчість, цілком нову і нами досі не видану, а на яку наше громадянство певно буде найбільш цікаве.

Рома Прийма прибуде до Злучених Держав з Монтреалю, звідки виїде в пятницю, зараз по концерті, щоби бути на час у **Филаделфії,** де відбудеться її виступ у **неділю 11-го грудня** ц. р. в Галі Горожан на Н. Френклин вулиці.

Наступний виступ плянований у Ню Йорку дня 18-го грудня ц. р.

„Наш великий майстер танку" — як пише французький критик — побуде в Злучених Державах тільки 10 днів.

Хто може їхати до Америки?

(Докінчення зі стор. 2-гої)

ців в Америці, новоприїзжих іміґрантів, які не задовольняються своїм власним приїздом, але й хочуть іншим помогти приїхати сюди та не щадять на цю справу труду. Існують, на жаль, також численні приклади еґоїзму і байдужности. ЗУАДК іде якнайдалі назустріч новоприїзжим іміґрантам, розуміючи їхню важку ситуацію в перших початках перебування в Америці, але хоче бачити їх власну добру волю та охоту виконати своє зобов'язання і вив'язатись не тільки з матеріяльного, але й морального довгу, що вони його затягли перед рідною переселенчою громадською установою та своїми земляками, залишеними в Европі.

4) Екзекутива ЗУАДК запрошує і закликає всіх новоприїзжих українських іміґрантів **ставати членами Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету.** Новоприїзжі іміґранти, які рекрутуються з української політичної еміґрації, отже в самому принципі мають зрозуміння для ідеалів і ідейних цілей, дадуть своїм членством у ЗУАДК доказ, що вони розуміють величезну вагу організованої української переселенчої акції для українських еміґрантів з Европи до Америки. Членська вкладка до ЗУАДК виносить 5 долярів річно: це маленький видаток раз у рік, а при масовому членстві нових іміґрантів дало б у сумі можливість ЗУАДК-ві повести далі акцію масового переселення українців з Европи в Америку та спровадити сюди в найближчому часі дальших кільканадцять тисяч наших земляків. Екзекутива ЗУАДК хоче, щоб членами ЗУАДК було якнайбільше нвоприїзжих іміґрантів, бо тоді ЗУАДК буде їх установою і вони самі зможуть найкраще та безпосередньо вглянути в діяльність ЗУАДК та переконатись про його велику роботу.

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 36.

Відділ:	Жертва:	Відділ:	Жертва:
George Mychuda	$ 5.00	175 Василь Білик	2.00
Роман Снігур	5.00	179 Микола Федчак	2.00
М. Кущак, передпл.	2.00	198 Анна Сидор	5.00
Олександра Андрушко	2.00	204 Василь Вазовик	2.00
Анна Тарас	2.00	204 Анна Тураш	2.00
Петро Гайва	2.00	219 Stanley Rose Gulick	5.20
Альберт Дачук	2.00	220 Іван Сиядашко	3.00
Филимон Калитчук	1.00	220 Василь Вітушинський	2.00
18 Іван Карабін	5.00	235 Григорій Вульчак	2.00
89 Vaga Stephen	2.00	235 Михайло Бобак	2.00
59 Петро Сливінський	2.00	237 Іван Лучак	2.00
60 Михайло Олійник	2.00	252 Яків Германович	1.00
69 Іван Дмитрів	2.00	259 Іван Побуцький	2.00
72 Іван Коцан	2.00	267 Іван Свтух	2.00
83 Андрій Вишиваний	2.00	271 Володимир Пасслєний	2.00
94 Иосиф Солоткевич	2.00	276 Михайло Шибінський	5.00
97 Іван Долінський	2.00	292 Иосиф Королишин	5.00
103 Г. Вриндзей	1.00	293 Гуцалюк Любослав	2.00
123 Іван Білецький	8.00	300 Иосиф Кучман	2.00
130 Гладка Марія	3.00	320 Андрій Харишин	2.00
130 Якубович	8.00	325 М. Запісоцький	2.00
130 Лучанко Григорій	8.00	350 Микола Матрафіл	5.00
130 Бурко Настя	2.00	354 Катерина Бахурська	3.00
130 Ковалишин Микола	2.00	361 Микола і Анна Сенів	3.00
130 Лучанко Петро	2.00	361 Антін Сітка	2.00
130 Андрусяк Олекса	2.00	361 Михайло Похмурський	2.00
138 Михайло Когут	8.00	375 Іван Чошик	2.00
138 Иосиф Папинок	2.00	379 Микола Сенчишак	1.00
158 Олекса Житинський	2.00	383 Теодор Голубецький	2.00
165 Юрій Ліщук	3.00	427 Василь Драґан	2.00
165 Марія Целехатій	2.00	427 Нестор Дуда	2.00
		427 Стефан Біда	2.00
		432 Іван Щур	2.00

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Докінчення зі стор. 3-тої).

каго, але тільки десята частина з поміж них, зложили від кожної душі по 5 долярів, то це дало б змогу ЗУАДК спровадити до Америки 500 українських родин. Вважаймо, щоб не встидалися ми самі себе, коли втратимо таку чудову нагоду збільшити наші ряди, молодими, свідомими й працьовитими людьми. Час не спить — квота вичерпується й потім, пісдя закінчення переїзду 205 тисяч скитальців, не матимемо найменших можливостей допомогти своїм. Тому Управа Ліги просить всіх українців міста Шікаго, щоб жертвували на Переселенчий Фонд ЗУАДК. А вже гріхом буде, коли є такі українці, що мають гроші, а не хочуть заплатити переїзд своїм рідним або знакомим.

Переїздові оплати, тобто зворот за переїзд з порту висадки до Шікаго, слід вплачувати на руки пані Іванни Поволи, або пані Катерини Гульчій. Одна з наших невсипущих опікунок, завжди урядує в середу або пятницю, в домі Відділів Українського Народного Союзу при Вестерн Евню 843-45. Там же можуть приносити пожертви всі українці міста Шікаго. Урядники Ліги полагоджують справи від год. 7.30 вечора, як вже подано — в середи й пятниці кожного тижня. Переїздові кошти від дорослої особи виносять 50 долярів, а за дитину 25 долярів.

Отже просимо ще раз, всіх українців, що в їхніх грудях бється українське серце — щоб виконали свій великий історичний обовязок.

Просимо також зголошувати вільні помешкання, бо ще велика кількість наших переселенців живе в Домі Відділів УНСоюзу і рівночасно зголошувати просимо вільні місця праці.

В. Ш.

БРУКЛИН, Н. Й.

Урочиста Академія.

Святочна Академія, яка відбулась 13 листопада ц. р. у Бруклині, була передусім замітна тим, що її організатори получили 31. роковини Листопадового Зриву з 75-ми роковинами Наукового Товариства ім. Шевченка. Це дало змогу слухачам, що виповнили по береги салю, вислухати цікавого реферату д-ра Я. Падоха про НТШ, а само НТШ одержало зі збірки, переведеної на салі п. Ю. Павчаком, поверх дві і пів сотки долярів.

На концерті виступали місцеві й новоприїзжі сили. З місцевих на першому місці треба згадати про виступ хору молоді при Бруклинській церкві під орудою п. Остапа Улицького, якому прилюдно подякував п. Ю. Павчак за заслуги. Але найбільше признання викликує ідейність та любов до рідної пісні Бруклинської молоді, вже американських уроженців, яка не лише на цій Академії виступила з таким успіхом, але й заповіла дальші свої публичні виступи. — З сольоспівами і дуетами виступили Лев Рейнарович (баритон), який знову зібрав рясні оплески, і п-ні Галя Хамула (ліричний сопран), яка „підбила" публику цим своїм першим виступом, до сліз зворушуючи її тонкою інтерпретацією двох стрілецьких пісень М. Гайворонського. П-ні Лідія Крушельницька виступила цим разом — з однаковим великим успіхом — у ролі не співачки, а декляматорки, підкресляючи своєю рецитацією всю красу кількох віршів О. Олеся. Вокальну частину концерту доповнив музичною точкою професор В. Цісик (скрипка), знайомлючи американську публику вперше з „Українською Рапсодією" Лисенка та варіяціями Н. Поволячека народної пісні „Бувай ми здорова". До великого успіху концерту у великій мірі причинились о. Антін Борса, який аранжував на дует дві відомі пісні Льва Лепкого й М. Гайворонського „Журавлі" і „Коли ми вмирали" та п. Н. Повалячек, що зладив специяльно для цієї Академії фортепіяновий дострій до двох точок хору. Від о. А. Борси українська публика почує ще оригінальні композиції, а п. Повалячек, голова СУПРОМ-у, є новим цінним набутком для музичного життя в Америці. Фортепіяновий дострій до всіх точок концерту, однаково сольоспівів, як дуету й хору, спочивав у руках п-ні Лідії Осінчук, якій належить за цю чималу працю і її майстерне виконання окрема подяка.

Присутній.

ЛЕВ РЕЙНАРОВИЧ

відомий оперовий співак, виступить у ролі Скарпія в опері Пуччіні „Тоска" дня 11 грудня ц.р. в Шуберт-театрі в Ню Гейвен, Конн. Оперу виставляє „Експериментальний Театр Конетикат", заанґажувавши знамениті сили. Американська преса згадує за п. Рейнаровича як українця, недавного скитальця, та дуже доброго співака. Заповідають теж дальші виступи цього артиста в операх „Паяци" (Леонкавальо) та „Кавалерія Рустікана" (Маскані). Треба надіятись, що украніці з Ню Гейвен та околиці скористають з цеї нової нагоди почути нашого артиста-співака, що є членом У. Н.Союзу та часто виступає на різних українських патріотичних імпрезах.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

NORTHAMPTON, PA. — St. Olga's Lodge 318 will hold its yearly meeting and election of officers on Sunday, December 11, in the Church basement at 1:30 P. M. All members are urged to attend. — S. Sayuk, Sec'y.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 133, відбуде річні збори 10. грудня в годині 8. ввечір, в Українській Централі, 180 William St. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде вибір уряду на 1950 рік. — А. Сурма, пр.; І. Андрійчин, секр.

БРІСТОЛ, КОНН. — Тов. ім. Івана Франка, від. 390, повідомляє своїх членів і членкиць, що річні збори відбудуться в неділю, 11. грудня в Українськім Домі при Микенік ул., в годині 2:30 пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде вибір уряду на 1950 рік. Котрий член не явиться на збори заплатить кару 2 дол. — За уряд: П. П. Буґрин, секр.; М. Якович, предс.

WHITESTONE, N. Y. — Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що річні збори відбудуться в суботу, 10-го грудня, в год. 8. ввечір, під ч. 149-20 — 9-та Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження і буде вибір уряду на наступний рік. Неявившийся член підлягає карі згідно зі статутом. — М. Дзярський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 11. грудня, точно в годині 1:30 пополудні, в Громадськім Домі. Просимо всіх членів прийти, бо буде вибір уряду на 1950 рік. — За уряд: П. Закорчемний, предс.; Ф. Трось, кас.; В. Новак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Мир, від. 324, відбудуться в суботу, 10. грудня, точно в год. 8. ввечір, під ч. 800 Н. 23-та ул. Просимо всіх членів явитись на збори в означений час. — За уряд: Г. Грогорчук, предс.; П. Максимович, кас.; Г. Бучко, секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Бр. св. Петра і Павла, від. 338, повідомляє всіх своїх членів, що братські річні збори відбудуться в неділю, 11. грудня, в годині 1. пополудні, в Укр. Клюбовій Галі при Скунмейкер і другій вул. Просимо довгуючих членів вирівняти свої вкладки, інакше будуть суспендовані. Просимо всіх членів прийти численно на збори, бо буде річний звіт і вибір уряду на 1950 рік. — За уряд: М. Салак, предс.; Н. Кудлик, кас.; Е. Пипюк, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. грудня, в год. 12. вполудне, в Домі Від. У. Н. Союзу, 845 N. Western Ave. Просимо всіх членів і членкиць до численної участи в зборах. На зборах буде поданий точний звіт делеґата Четвертого Конґресу Ам. Українців. — Ф. Василовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ФЕЦЬКА ДОРУЛА село Дошно, пов. Сянок (Лемківщина), син Андрія і Анастазії з дому Зубяр, пошукує **МАРІЯ ХОМКО** з дому Дорула. Хто знає про него, або він самий, хай ласкаво зголоситься на адресу:

MARIA CHOMKO,
S. A. Banks Co.
Dumas, Arkansas

Родичі пошукують **СТАНИСЛАВА ПАСТЕРНАКА**, котрий був забраний німцями в 1944 році з Дрогобича. Хто знає про него, або він самий, прошу писати на адресу:
PASTERNAK IWAN
214 Bright St., Kinston, N. C.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження зі стор. 2-гої)

Галицька Україна увесь час свого перебування в межах австрійської держави була Пієeмонтом усього українства на всіх відтинках національного життя. У столиці Галицької України, у Львові, розвивали свою благодатну діяльність такі великі й важні для всього українства установи як Просвіта і Наукове Товариство ім. Шевченка. Вони й були розбудовані спільними силами західних і східних українців. Ці установи розвинули величезну видавничу діяльність, що обслуговувала духові потреби всього українства.

Галицько-українські політичні партії (націонал-демократична, радикальна, християнсько-суспільна і соціял-демократична) мали в своїх програмах визволення українського народу з-під чужого панування та створення української, соборної незалежної держави.

Національна українська преса, з найстаршим українським щоденником „Діло" на чолі, взяла свій початок і розквітала теж на Галицькій Землі.

В 1914 р. Галичина виставила український леґіон під назвою Українських Січових Стрільців для боротьби за Українську Незалежну Соборну Державу. В 1918 р. зорганізовано Українську Галицьку Армію, яка боронила не тільки Львова й Галичини перед польським загарбницьким наступом, але й здобувала в 1919 р. разом із армією УНР всеукраїнську столицю Київ.

За Польщі Галицька Україна знову виконувала через 20 років ролю всеукраїнського національного Піємонту і протиставилась успішно комуністичному інтернаціоналові та його диктаторським кривавим експериментам на Східній Україні.

В 1943 р., під час останньої світової війни, зорганізувалась на Західній Україні Українська Повстанча Армія для боротьби з німецькими нацистичними, а потім із большевицькими окупантами України. Кривава й жертвенна боротьба УПА на українських землях із червоними окупантами йде далі.

Ось від такої Галицької України нехай мені буде вільно зложити привіт для Четвертого Конґресу Американських Українців та побажати йому найкращих успіхів у праці для українського національного державного визволення.

ПРОФ. АВГУСТИН ШТЕФАН ВІТАЄ КОНҐРЕС ВІД КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Хвилюючий привіт від Карпатської України склав проф. Августин Штефан. Він говорив:

Карпатська Украина, ця найдальше на захід висунена і Карпатами від материка відділена українська земля, найдовше жила своїм окремим, специфічним життям і ділила відмінну долю. — Всетаки політично вона не орієнтувалася на Захід — лице її було звернене на Схід. Тисяча кілька літ тому назад, предки закарпатців — білі хорвати, беруть участь під проводом князя Олега Віщого в походах на Царгород, а за часів Володимира Святого Карпатська Україна є частиною Київської держави. За часів короля Лева, кінцем XIII. століття, Карпатська Украина за 40 літ належала до Галицько-Української Держави. Перерванням державного зв'язку не зірвався духовий зв'язок. Карпато-українська церква в наступних століттях аж до кінця XIX. ст. мала сталі і живі взаємини зі Львовом і Києвом. Карпато-український селянин брав віру зі Сходу а розум із західних країв. І ці довгі віки виплекали в душі закарпатського селянина глибоку — містичну любов до Києва, не Золотоверхого, але Святого. Бо закарпатський селянин — може в ще більшім ступні є релігійним, як наші галицькі чи наддніпрянські брати.

Київ — всупереч всіляким заборонам властьімиючих — це святість, про яку не вільно було голосно говорити, хиба в чотири очі з Богом. Київ — це тайна недосяжна, незрозуміла, але **наша.** Тайна, схована в глибині душі, де не могла її найти профанна цікавість.

Ця любов до Києва вела тих 210 делеґатів „Американської Руської Народної Ради" — американців закарпатського походження, що 18 листопада 1918 р. в Скрентоні, Па., голосували за прилучення Закарпаття до України. Але вона стала словом, могутнім, що потрясло цілою Карпатською Україною 21 січня 1919 в Хусті. Зійшлися там біля 400 делеґатів з кожного села Карпатської України по одному, були там заступними і Пряшівщини та Ужгороду, що того часу були вже обсаджені чеським військом. В Хусті самім був в поготівлі полк мадярських гонведів.

Делеґати це були переважно селяни, тверді, поважні мужі. Інтеліґентів щось із 40. Поставлено питання: Куди нам іти? З ким злучитися? Чи з Мадярщиною? Чи з Чехією? Чи з Україною? І тоді зголосився селянин — (якщо пам'ять не завела) **Волощук** і звернувшися до присутнього представника мадярського уряду — начальника округи Дана: „Не гнівайтеся за мої слова, але перекажіть панам в Будапешті: Тисяч років жили ми з вами. Були часи добрі, були і злі. Дякуємо за вашу опіку. Але ви зрозумійте — тепер нас Мати кличе і Ми її діти, хочемо до Матері!" І як один муж закричали селянські делеґати: „До Києва хочемо! З Києвом хочемо жити"!

Слова ці 20 років пізніше були закріплені кров'ю Закарпатських Січовиків і рішенням представників цілої Карпатської України, послів першого Карпатського Українського Сойму.

Світлий Конгресе! Доля так хотіла, що сьогодні ми всі разом, але наш Святий Київ поневолений, і над ним знущається лукавий. Передаючи Вам, Світлий Конґресе, щирий привіт від синів Срібної Землі, передаю Вам і їх послання: Молітся, і зробіть все, щоб Господь Бог вислухав наші щоденні молитви і визволив наш Святий Київ від лукавого.

ТАРЗАН, ч. 2235. Тарзан будиться.

Коли доктор впорскнув лік, Тарзанова боротьба послабала і він попав у просоння.

За кілька годин він очуняв, одначе не міг пригадати собі, хто він і чому якась дівчина йому допомагала.

Якась дивна й дика лють опанувала його. Тоді він вхопив дівчину...

— й кинув нею впоперек кімнати.